

Stortingets utredningsseksjon

Bakgrunnsinformasjon • Analyse • Drøfting

Til: (...)

Dato: 23. mai 2017

Utredet: (...)

Telefon:

Oppdragsnr: 2017190

OPPDRAK: (...) ønsker å bestille følgende oversikt:

1. Hvor mange selskap og til hvilken pris solgte Stoltenberg 1 og den rødgrønne regjeringen?
2. Hvor mange selskap og til hvilken pris solgte Bondevik-regjeringen?
3. Hvor mange selskap og til hvilken pris har dagens regjering solgt?
4. Hvor mye skog (målt i dekar) ble solgt under den rødgrønne-regjeringen sammenlignet med dagens regjering?
5. Hvor mye matjord ble omregulert til andre formål enn mat under den rødgrønne-regjeringen sammenlignet med dagens regjering?

SALG AV SELSKAPER OG SKOG – OMDISPONERING AV MATJORD

INNHOOLD

1.	PRIVATISERING AV SELSKAPER MED STATLIG EIERANDEL	1
1.1	Innledning.....	1
1.2	Stoltenberg I	2
1.3	Bondeviks andre regjering.....	3
1.4	Stoltenberg II.....	4
1.5	Solberg-regjeringen.....	4
2.	SALG AV SKOG.....	5
3.	OMDISPONERING AV DYRKA OG DYRKBAR JORD	5

1. PRIVATISERING AV SELSKAPER MED STATLIG EIERANDEL

1.1 Innledning

Utgangspunktet for oversikten er selskaper hvor staten har et direkte eierskap og hvor statens eierinteresser forvaltes direkte av departementene.

Privatisering er her definert som en *reduksjon* av statens eierandel gjennom salg av aksjer eller utvanning i forbindelse med kapitalutvidelse. Tidsperioden vi har sett på er fra 2000 og frem til og med 2017. [Statens eierberetning](#) er tilgjengelig for årene 2002–2015. Kartleggingen av salg i årene 2000–2001 og 2016–2017 har derfor vært mer krevende, og vi må ta forbehold om at listen over selskaper ikke er uttømmende.

1.2 Stoltenberg I

Under Stoltenberg I (17. mars 2000–19. oktober 2001), ble alle statens eierinteresser solgt i Kredittkassen, Norsas, Norsk Medisinaldepot og Statens skogplanteskoler. Telenor og Statoil ble delprivatisert, og det ble foretatt nedslag i DNB, Kommunalbanken, Arcus-Gruppen, VESO og Olivin.

Selskap	År	Salgssum	Statens eierandel 31.12 året før (pst.)	Statens eierandel ved årsslutt (pst.)
Kommunalbanken ¹	2000	– ²	100	80 ³
Kredittkassen ⁴	2000	9 359 mill. kroner	34,6	0
Telenor ⁵	2000	– ⁶	100	77,68
Statens skogplanteskoler AS ⁷	2000/ 2001	– ⁸	100	0
Norsas AS ⁹	2001	2,549 mill. kroner	52	0
Norsk Medisinaldepot ASA ¹⁰	2001	468 mill. kroner ¹¹	80,99	0
Arcus ¹²	2001	340 mill. kroner	100	34 ¹³
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS (VESO AS)	2001	10 mill. kroner ¹⁴	100	51 ¹⁵
A/S Olivin ¹⁶	2001	400 mill. kroner	99,99	51 ¹⁷
DNB ¹⁸	2001	–	60,6	47,8
Statoil ¹⁹	2001	–	100	81,7

¹ [St.meld. nr. 22 \(2001–2002\)](#) Et mindre og bedre statlig eierskap, s. 79

² Vi har ikke lyktes å finne salgssummen.

³ Siden 2009 er Kommunalbanken AS heleid av staten etter at staten ved Nærings- og handelsdepartementet kjøpte KLPs andel på 20 pst.

⁴ [Strukturendringer i norsk finanssektor](#), avsnitt 4.2 Salget av Kredittkassen. Makt- og demokratiutredningens rapportserie, rapport 72

⁵ Telenor ASA ble delprivatisert og børsnotert 4. desember. 2000.

⁶ Transaksjonen ble i sin helhet gjennomført som en emisjon. Det fant således ikke sted noe salg av statens aksjer. ([St.prp. nr. 84 \(2000–2001\)](#), s. 152)

⁷ Datterselskapene Sønsterud Skogplanteskole AS og Reiersøl og Lyngdal Skogplanteskoler AS ble solgt hhv. i januar 2000 og januar 2001. Statens skogplanteskoler var etter dette uten virksomhet og ble avvirket. ([St.meld. nr. 1 \(2005–2006\) Nasjonalbudsjettet 2006](#), s. 137)

⁸ Vi har ikke lyktes å finne salgssummen.

⁹ [St.prp. nr. 84 \(2000–2001\)](#), s. 201

¹⁰ Staten har solgt seg trinnvis ned i selskapet. Siste nedslag fant sted i 2001.

¹¹ [Dagens medisin](#), 13. september 2001

¹² [Statens eierberetning 2002](#), s. 16

¹³ Statens gjenværende eierandel ble solgt i 2003.

¹⁴ [Innst. S nr. 123 \(2002–2003\)](#), s. 4

¹⁵ Gjennom en rettet emisjon i 2008, jf. [St.prp. nr 22 \(2008–2009\)](#) og [Innst. S. nr. 97 \(2008–2009\)](#), er departementets eierandel i VESO redusert fra 51 til 39 pst. ([NSD Forvaltningsdatabasen](#))

¹⁶ [Statens eierberetning 2002](#), s. 16

¹⁷ Statens gjenværende eierandel ble solgt i 2003.

¹⁸ Postbanken ble innfusjonert i DnB i 1999. Statens eierandel i det nye bankkonsernet utgjorde 60,6 pst. Våren 2001 ble statens eierandel redusert med 13,4 pst. til 47,28 pst. gjennom salg av aksjer. ([St.meld. nr. 1 \(2005–2006\) Nasjonalbudsjettet 2006](#), s. 137). Gjennom kjøp av aksjer i markedet er statens eierandel i DnB NOR senere økt til 34 pst.

¹⁹ Statoil ble delprivatisert og børsnotert 18. juni 2001. Ytterligere nedslag skjedde i juli 2004 og februar 2005.

1.3 Bondeviks andre regjering

Under Kjell Magne Bondeviks andre regjering (19. oktober 2001–17. oktober 2005) solgte staten seg ut av SND Invest, Arcus-Gruppen, NOAH Holding, Olivin og Grødegaard. Videre solgte staten ned sin eierandel i MOXY Trucks, som i etterkant gikk konkurs. Det ble foretatt nedsalg i Telenor og Cermaq, og statens eierandel i DnB NOR og Statoil ble redusert.

Selskap	År	Salgssum	Statens eierandel 31.12 året før (pst.)	Statens eierandel ved årsslutt (pst.)
MOXY Trucks AS ²⁰	2002	50 mill. kroner	99,99	48,99 ²¹
A/S Olivin ²²	2003	345 mill. kroner	51	0
Arcus ²³	2003	210 mill. kroner	34	0
Telenor ASA ²⁴	2003	8,1 mrd. kroner	77,6	62,6
DnB NOR ASA ²⁵	2003	–	47,5 ²⁶	31,4 ²⁷
SND Invest ²⁸	2003	Ca. 550 mill. kroner	100	0
NOAH Holding AS ²⁹	2003	56,7 mill. kroner	70,89	0
Grødegaard	2003	– ³⁰	100	51,8
Telenor ASA ³¹	2004	8,4 mrd. kroner	62,6	53,2
Statoil ASA ³²	2004	9,9 mrd. kroner	81,8	76,3
Statoil ASA ³³	2005	12,5 mrd. kroner	76,3	70,9
Grødegaard ³⁴	2005	36,5 mill. kroner	51,8	0
Cermaq ³⁵	2005	1 289 mill. kroner	79,39	43,54

²⁰ [Dokument nr. 3:2 \(2002–2003\)](#), s. 20

²¹ Moxy Trucks gikk konkurs den 11. februar 2003 ([Statens eierberetning 2003](#)).

²² [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

²³ [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

²⁴ [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

²⁵ Gjennom fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR, ble statens eierandel i DnB redusert fra 47,8 pst. i DnB til 28,1 pst. av den nye enheten DnB NOR ved årsskiftet. Statens Bankinvesteringsfond kjøpte aksjer for 1 832 millioner kroner innen utgangen av 2003. Det medførte at ved årsskiftet eide staten 31,3 prosent i DnB NOR ([Statens eierberetning 2003](#), s. 5 og s. 26). Gjennom kjøp av aksjer i markedet er statens eierandel i DnB NOR senere økt til 34 pst.

²⁶ Eierandelen gjelder DnB Holding ASA i 2002.

²⁷ Eierandelen gjelder DnB NOR ASA

²⁸ [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

²⁹ [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

³⁰ ISS kom inn på eiersiden gjennom en emisjon som medførte at statens eierandel ble redusert til 52 pst.

³¹ [Statens eierberetning 2003](#), s. 7

³² [Statens eierberetning 2004](#), s. 9

³³ [Statens eierberetning 2005](#), s. 58

³⁴ [Statens eierberetning 2005](#), s. 8

³⁵ Børsintroduksjonen i oktober 2005 ble gjennomført som en kombinasjon av et statlig nedsalg og en aksjeemisjon på til sammen 1,5 mrd. kroner. ([Statens eierberetning 2005](#), s. 8)

1.4 Stoltenberg II

Jens Stoltenbergs andre regjering (17. oktober 2005–16. oktober 2013) solgte alle statens eierinteresser i BaneTele, Itas amb og Secora. Det ble foretatt nedsalg i Cermaq. Statens eierandel i Statoil ble redusert i det nye selskapet StatoilHydro ASA, mens statens eierandel i Norsk Hydro ble redusert som følge av en transaksjon med brasilianske Vale S.A.

Selskap	År	Salgssum	Statens eierandel 31.12 året før (pst.)	Statens eierandel i pst. ved årsslutt
Cermaq ASA ³⁶	2005	1 289 mill. kroner	79,4	43,5
StatoilHydro ASA ³⁷	2007	–	70,9	62,5
BaneTele AS ³⁸	2009	715 mill. kroner	50 ³⁹	0
Itas amb AS ⁴⁰	2010	– ⁴¹	53,4	0
Norsk Hydro ASA ⁴²	2011	–	43,7	34,3
Secora AS ⁴³	2012	– ⁴⁴	100	0

1.5 Solberg-regjeringen

Erna Solbergs regjering (16. oktober 2013–d.d.) har solgt alle statens eierinteresser i Cermaq og redusert eierinteressene i Entra og SAS AB.

³⁶ Cermaq ASA ble børsnotert 24. oktober 2005. Børsintroduksjonen ble gjennomført som en kombinasjon av et statlig nedsalg og en aksjeemisjon på til sammen 1,5 mrd. kroner. Staten mottok 1 289 mill. kroner og statens eierandel ble redusert fra 79,38 pst til 43,54 pst. ([Statens eierberetning 2005](#), s. 8). Staten har senere solgt alle sine eierinteresser i Cermaq.

³⁷ Etter sammenslåing av Statoil ASA og petroleumsvirksomheten i Norsk Hydro ASA i 2007 var statens eierandel i StatoilHydro ASA 62,5 pst. Statens eierandel i Statoil ASA var 70,9 pst. før sammenslåingen. ([Statens eierberetning 2007](#), s. 7)

³⁸ [Statens eierberetning 2009](#), s. 8-9

³⁹ I 2006 ble det gjennomført en rettet emisjon mot Bredbåndssalliansen hvor BaneTele AS ble tilført 625 mill. kroner i ny egenkapital. Emisjonen innebar at Bredbåndssalliansen fikk en eierandel på 50 pst. i BaneTele AS mot at statens eierandel i selskapet ble redusert fra 100 pst. til 50 pst. ([Statens eierberetning 2006](#), s. 8)

⁴⁰ [Statens eierberetning 2010](#), s. 9

⁴¹ Itas amb AS er en arbeidsmarkedsbedrift og staten avvirket sitt eierskap i bedriften ut fra behovet for å skille mellom statens rolle som eier, tilsynsmyndighet og sektorpolitisk myndighet. Gjennom behandlingen av [Innst. S. nr. 47 \(2005–2006\)](#) gav Stortinget sin tilslutning til avhendingen, jf. [St.prp. nr. 20 \(2005–2006\)](#). Det har ikke lyktes å avklare om statens eierandel ble solgt eller avhendet på andre måter, men ut fra selskapets regnskaper må det antas at markedsverdien på aksjene uansett var beskjeden på tidspunktet for avhending. Itas amb AS var heller ikke et selskap som hadde forretningsmessig avkastning som av sine hovedmål.

⁴² Statens eierandel i Hydro ble redusert som følge av en transaksjon med brasilianske Vale S.A.

⁴³ [Statens eierberetning 2012](#)

⁴⁴ Stortinget gav sin tilslutning til salget gjennom behandlingen av [Innst. 374 S \(2010–2011\)](#), jf. [Prop. 83 S \(2010–2011\)](#) og gjennom behandlingen av [Innst. 118 S \(2011–2012\)](#), jf. [St.prp. nr. 142 S \(2011–2013\)](#). Ut fra [debatten i stortingssalen 2. desember 2012](#) synes det som om selskapet ble overdratt vederlagsfritt til den nye eieren mot at staten gav Secora AS et ansvarlig lån på 50 mill. kroner. Det var videre forutsatt at lånet kunne konverteres av Nærings- og handelsdepartementet til egenkapital i selskapet i løpet av lånets levetid. Salget av Secora medførte altså ikke salgssinntekter for staten.

Selskap	År	Salgssum	Statens eierandel 31.12 året før (pst.)	Statens eierandel i pst. ved årsslutt
Cermaq ASA ⁴⁵	2014	5 254,2 mill. kroner	59,17	0
Entra Holding AS ⁴⁶	2014	3,3 mrd. kroner	100	49,9 ⁴⁷
Entra ASA ⁴⁸	2016	2,49 mrd. kroner	49,7	33,4
SAS AB ⁴⁹	2016	132 mill. kroner	14,3	11,5

2. SALG AV SKOG

Tabell 1 gir oversikt over solgte eiendommer med status «konsesjon ok» fordelt på salgår per 3. mai 2017. Tabellen er utarbeidet av Statsskog etter forespørsel fra utredningsseksjonen. Oversikten over alle solgte eiendommer i arronderingssalg som startet i 2011 etter et stortingsvedtak i 2010, ligger på Statsskogs hjemmeside (<http://www.statskog.no/eiendommene/skogsalg/Sider/default.aspx>). Her finner du også mer informasjon om Statsskogs salg av eiendom.

Salg av eiendom er ikke fordelt på regjeringsperiode, men på år i perioden 2011–2017. De regjeringene som dekker denne tidsperioden, er regjeringen Stoltenberg II (17. oktober 2005–16. oktober 2013) og regjeringen Solberg regjering (16. oktober 2013–d.d.).

Tabell 1: Solgte eiendommer. Arronderingssalg Statskog SF, status konsesjon ok (daa). Kilde: Statsskog

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
45156	73893	91671	60881	57007	65493	272

- Sum 2011-2013: 210 720
- Sum 2014-2016: 183 653
- Totalt: 394 373

3. OMDISPONERING AV DYRKA OG DYRKBAR JORD

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skjer ved at kommunen vedtar planer om at arealet skal brukes til annet enn landbruk. Omdisponering kan også skje ved at enkeltpersoner søker om å bruke arealer til noe annet enn landbruksproduksjon, og dette

⁴⁵ [Statens eierberetning 2014](#), s. 10

⁴⁶ [Statens eierberetning 2014](#) s. 10–11

⁴⁷ Gjennom utdeling av bonusaksjer til aksjonærer som deltok i tilbudet til offentligheten/ansatte i forbindelse med børsnoteringen av Entra ASA, ble statens eierandel redusert med 0,16 pst. til 49,73 pst. i 2015 ([Børsmelding](#), 20. oktober 2015)

⁴⁸ Nærings- og fiskeridepartementet, [Staten har solgt aksjer i Entra](#), pressemelding 15. september 2016

⁴⁹ Nærings- og fiskeridepartementet, [Staten har solgt 9,2 millioner ordinære aksjer i SAS AB](#), pressemelding 13. oktober 2016

gjelder som regel mindre arealer. Statistisk sentralbyrå (SSB) har statistikk om omdisponering av jord.⁵⁰ Tallene bygger på vedtatte reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven og enkeltsaker etter jordloven, som rapporteres inn til SSB av kommunene.

Tabell 2 og figur 1 viser omdisponering av dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk for årene 2005–2015.⁵¹ *Dyrka* jord er synonymt med jordbruksareal, som omfatter areal av fulldyrka jord, areal av overflatedyrka jord og innmarksbeite. Statistikken har også tall for omdisponering av *dyrkbar* jord. Dette er areal som ved oppdyrking kan settes i slik stand at det vil oppfylle kravene til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord, og som oppfyller kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking.

Som i foregående avsnitt, er også denne statistikken fordelt på år. I denne perioden har vi hatt Kjell Magne Bondeviks andre regjering (19. oktober 2001–17. oktober 2005), Jens Stoltenbergs andre regjering (17. oktober 2005–16. oktober 2013) og Erna Solbergs regjering (16. oktober 2013–d.d.).

Tabell 2: Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk⁵²

År	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Omdisponering til andre formål enn landbruk i alt
2005	7 402	10 224	17 626
2006	7 643	6 008	13 651
2007	8 510	6 611	15 121
2008	7 900	7 045	14 945
2009	8 308	4 690	12 998
2010	6 687	5 556	12 243
2011	6 648	3 894	10 542
2012	6 567	4 211	10 778
2013	5 620	4 016	9 636
2014	5 710	4 277	9 987
2015	6 341	6 287	12 628

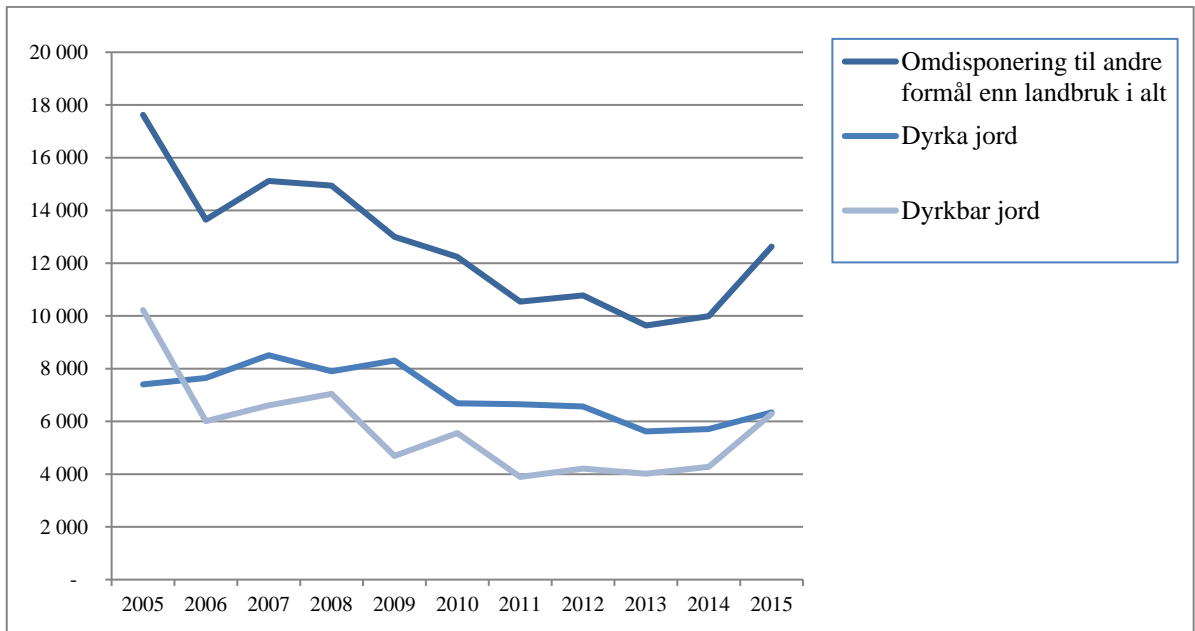
Kilde: SSB [Statistikkbanken kildetabell 07903](#)

⁵⁰ SSB: [Kommunal forvaltning av landbruksarealer, 2015](#)

⁵¹ Rapporteringen gjennom KOSTRA på landbruksområdet omfatter tall fra og med 2005.

⁵² 2015 er foreløpig siste tall. Neste publisering: 21. juni 2017.

Figur 1: Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord

Kilde: SSB